Poznaj Julię Woykowską (nazwisko panieńskie: Molińska), prawdziwą emancypantkę. Jej życie było pełne skandali. Szokowała swoim zachowaniem. Uważano je w tamtych czasach za niestosowne. Niektórzy uznawali ją za osobę szaloną. A ona konsekwentnie zmieniała świat wokół siebie. Była dobrze wykształcona. Przez kilka lat pracowała jako guwernantka we dworach. Gdy miała 23 lata, przyjechała do Poznania. Założyła pierwszą polską innowacyjną szkołę dla dziewcząt. W zwykłych szkołach nauczano je haftu, muzyki, podstaw literatury. Ona chciała, by mogły się uczyć także matematyki, geografii, przedmiotów przyrodniczych. W tamtych czasach uczyli się ich tylko chłopcy. Uważano, że taka wiedza nie jest dziewczętom potrzebna. Niestety, po kilku miesiącach szkoła została zamknięta. Julia Woykowska musiała zająć się czymś innym. Została współwydawczynią nowoczesnego czasopisma – „Tygodnika Literackiego". Oburzeni czytelnicy pisali anonimowe listy. Żądali, by pismo zostało zamknięte. Nie chcieli pogodzić z tym, że kieruje nim kobieta. Wraz z mężem pisała elementarze dla dzieci. Prowadzili też księgarnię. Założyli „Pismo dla Nauczycieli Ludu i Ludu Polskiego". Julia Woykowska chciała przygotować nauczycieli do pracy w szkole. Twierdziła, że nie mogą oni tylko uczyć języ polskiego. Uważała, że powinni uczyć też zasad funkcjonowania nowocze społeczeństwa. Krytykowała wyzyskiwanie chłopów. Według niej społeczeństw wolne wtedy, kiedy wszyscy ludzie będą równi. Elity były oburzone jej Napisała także zbiór tekstów w stylu wiejskich piosenek. Wiele lat później te u ąż były śpiewane na wielkopolskiej wsi. Nie wiemy, jak wyglądała. Nie zachował ab może nigdy nie powstał, żaden jej portret. Z wypowiedzi innych osób wiemy, że jej szokował. Ubierała się w spodnie lub czarne sukienki, zakładała męską czapkę. Miała kr włosy, siadała po turecku, publicznie całowała swojego męża. W 2018 r. w Bramie Poznania ożna było obejrzeć wystawę czasową „Bez kompromisu!" poświęconą tej wyzwolonej kobiecie.

Julia Woykowska

Poznaniacy i poznanianki, poznaj ich!

materiały edukacyjne do nauki języka polskiego jako drugiego

A2/B1

Seria „Poznaniacy i poznanianki, poznaj ich!”
powstała w ramach projektu „Witaj w Poznaniu”

Tytuł: Poznaniacy i poznaniaki, poznaj ich! – materiały edukacyjne do nauki języka polskiego jako drugiego
Copyright: Poznańskie Centrum Dziedzictwa
Teksty i koncepcja merytoryczna: Julia Karczewska
Projekt graficzny i ilustracje: Lucyna Kaczmarkiewicz
Produkcja: Anna Mieszała
ISBN 978-83-62415-60-1 (całość)
ISBN 978-83-62415-61-8 (cz.1)
Wydawca: Poznańskie Centrum Dziedzictwa, ul. Gdańska 2, 61-123 Poznań
www.bramapoznania.pl, www.pcd.poznan.pl

Realizator:
Partner:
Patroni:

data urodzenia:
12 marca 1816 r.

data śmierci:
9 sierpnia 1851 r.

JULIA WOYKOWSKA

ZADANIE 1

Przeczytaj tekst.

1 Poznaj Julię Woykowską (nazwisko panieńskie: Molińska), prawdziwą emancypantkę. Jej życie było pełne skandali. Szokowała swoim zachowaniem. Uważano je w tamtych czasach za niestosowne. Niektórzy uznawali ją za osobę szaloną. A ona konsekwentnie zmieniała świat wokół siebie.

2 Była dobrze wykształcona. Przez kilka lat pracowała jako guwernantka we dworach. Gdy miała 23 lata, przyjechała do Poznania.

3 Założyła pierwszą polską innowacyjną szkołę dla dziewcząt. W zwykłych szkołach nauczano je haftu, muzyki, podstaw literatury. Ona chciała, by mogły się uczyć także matematyki, geografii, przedmiotów przyrodniczych. W tamtych czasach uczyli się ich tylko chłopcy. Uważano, że taka wiedza nie jest dziewczętom potrzebna. Niestety, po kilku miesiącach szkoła została zamknięta.

4 Julia Woykowska musiała zająć się czymś innym. Została współwydawczynią nowoczesnego czasopisma – „Tygodnika Literackiego". Oburzeni czytelnicy pisali anonimowe listy. Żądali, by pismo zostało zamknięte. Nie chcieli się pogodzić z tym, że kieruje nim kobieta.

5 Wraz z mężem pisała elementarze dla dzieci. Prowadzili też księgarnię. Założyli „Pismo dla Nauczycieli Ludu i Ludu Polskiego". Julia Woykowska chciała przygotować nauczycieli do pracy w szkole. Twierdziła, że nie mogą oni tylko uczyć języka polskiego. Uważała, że powinni uczyć też zasad funkcjonowania nowoczesnego społeczeństwa.

6 Krytykowała wyzyskiwanie chłopów. Według niej społeczeństwo będzie wolne wtedy, kiedy wszyscy ludzie będą równi. Elity były oburzone jej poglądami. Napisała także zbiór tekstów w stylu wiejskich piosenek. Wiele lat później te utwory wciąż były śpiewane na wielkopolskiej wsi.

7 Nie wiemy, jak wyglądała. Nie zachował się, lub może nigdy nie powstał, żaden jej portret. Z wypowiedzi innych osób wiemy, że jej wygląd szokował. Ubierała się w spodnie lub czarne sukienki, zakładała męską czapkę. Miała krótkie włosy, siadała po turecku, publicznie całowała swojego męża.

8 W 2018 r. w Bramie Poznania można było obejrzeć wystawę czasową „Bez kompromisu!" poświęconą tej wyzwolonej kobiecie.

ZADANIE 2

Posłuchaj nagrania i uzupełnij tekst wyrazami z ramki.

wyspy	*francuska*	*kładką*	*mapie*	*angielska*	*wybrać*	*światła*	~~*Brama*~~	*etapy*	*budynku*
typowe	*początki*	*poświęconą*	*eksponaty*	*wyspie*	*osiem*	*rosyjska*	*przewodnikiem*		

Brama Poznania to niezwykłe miejsce na _____ miasta. Budynek znajduje się w najstarszej części Poznania przy ulicy Gdańskiej 2. Jeśli interesują cię _____ powstania państwa polskiego, musisz się tam koniecznie _____.

Nie jest to _____ muzeum, w którym oglądasz _____. Ekspozycja Bramy Poznania opowiada o dziedzictwie _____ katedralnej, czyli Ostrowa Tumskiego za pomocą multimediów i _____. Zwiedzanie można podzielić na dwa _____. Pierwszy, to oglądanie ekspozycji w _____. Drugi, to spacer po _____. Można także wybrać zwiedzanie z audioprzewodnikiem. W ofercie dostępnych jest aż _____ wersji językowych: polska, _____, niemiecka, hiszpańska, _____, czeska, _____ i ukraińska. Osoby z niepełnosprawnością wzroku, słuchu, intelektualną lub ruchową mogą zamówić oprowadzanie po ekspozycji głównej z _____.

W Galerii Śluza, która połączona jest z budynkiem Bramy Poznania _____, organizowane są wystawy czasowe. Właśnie tam, w 2018 r., można było obejrzeć wystawę _____ Julii Woykowskiej.

ZADANIE 3

W tekście w Zadaniu 1. pojawiło się nowe słownictwo. Dopasuj je do opisów.

a. Tak nazywano kobietę wyzwoloną – *emancypantka*

b. Nazwisko, które kobieta ma przed ślubem –_____

c. Tak nazywano domową nauczycielkę –_____

d. Wiejski dom, w którym w dawnych czasach mieszkali polscy właściciele ziemscy –_____

e. Wyszywanie ozdób na materiale to_____

f. Książka do nauki czytania to_____

g. W dawnej Polsce tak nazywano ludzi, którzy nie mieli swojej ziemi i pracowali dla innych –_____

h. Siedzieć ze skrzyżowanymi nogami to siedzieć_____

ZADANIE 4

Napisz odpowiedzi na pytania dotyczące Julii Woykowskiej. Informacji szukaj w tekście z Zadania 1.

a. Kim była?

Julia Woykowska była emancypantką.

b. Gdzie można było obejrzeć wystawę o niej?

_____

c. Co robiła po zamknięciu szkoły?

_____

d. Do jakiego miasta przyjechała w młodości?

_____

e. Jak długo była otwarta jej szkoła?

_____

f. Jak się ubierała?

_____

ZADANIE 5

Julia Woykowska była bardzo odważna. Nie bała się wyrażać swojego zdania, bronić swoich ideałów. Uzupełnij zdania. Informacji szukaj w tekście z Zadania 1.

a. **iść pod prąd** – postępować inaczej niż wszyscy
Julia Woykowska ***przez całe życie szła pod prąd***.
To znaczy, że ***postępowała inaczej niż wszyscy.***
Informacja z tekstu: _____

b. **iść z duchem czasu** – być nowoczesnym
Julia Woykowska _____
To znaczy, że _____
Informacja z tekstu: _____

c. **iść własną drogą** – być niezależnym
Julia Woykowska zawsze _____
To znaczy, że _____
Informacja z tekstu: _____

d. **wyprzedzać swoje czasy** – wybierać rozwiązania, które jeszcze nie są popularne
Julia Woykowska _____
To znaczy, że _____
Informacja z tekstu: _____

e. **stawiać na swoim** – dążyć do realizacji swoich planów
Julia Woykowska zawsze _____
To znaczy, że _____
Informacja z tekstu: _____

f. **coś odbiega od normy** – coś jest inne, nietypowe
Wygląd Julii Woykowskiej _____
To znaczy, że _____
Informacja z tekstu: _____

ZADANIE 6

O wyglądzie Julii Woykowskiej wiemy niewiele. Przeczytaj akapit 7 w Zadaniu 1. Jak ją sobie wyobrażasz? Narysuj jej postać.

ZADANIE 7

W malarstwie istnieją różne gatunki. Przeczytaj opis najsłynniejszych polskich obrazów. Jaki to gatunek?

~~*portret*~~	*martwa natura*	*malarstwo historyczne*	*pejzaż*
malarstwo mitologiczne	*abstrakcja*		

a. Walenty Wańkowicz *Portret Adama Mickiewicza na Judahu skale*
Na obrazie widzimy największego polskiego poetę – Adama Mickiewicza. ***portret***

b. Julian Fałat *Śnieg*
Artysta namalował brzegi rzeki, które pokrywa śnieg. _____

c. Jan Matejko *Bitwa pod Grunwaldem*
Obraz przedstawia wojska polsko-litewskie w walce z Krzyżakami.
Bitwa ta odbyła się się w 1410 r. _____

d. Wojciech Fangor *#2*
Na białym tle widzimy czerwono-żółte koło. _____

e. Henryk Siemiradzki *Sąd Parysa*
Malarz przedstawił moment, w którym Afrodyta otrzymuje złote jabłko.
To znak, że Parys uznał ją za najpiękniejszą boginię. _____

f. Olga Boznańska *Róże*
Na obrazie przedstawione są żółte róże w białym wazonie. _____

ZADANIE 8

Znajdź w internecie te obrazy. Który ci się najbardziej podoba? Dlaczego?

ZADANIE 9

Dziś dziewczęta i chłopcy chodzą do tych samych szkół, uczą się tych samych przedmiotów. Połącz nazwę przedmiotu z odpowiednią grupą.

przedmioty ścisłe

przedmioty humanistyczne

przedmioty artystyczne

język polski
matematyka
fizyka
chemia
historia sztuki
informatyka
wiedza o społeczeństwie
muzyka
biologia
plastyka
geografia
historia

ZADANIE 10

Już wiesz, co to znaczy siedzieć po turecku. W języku polskim jest więcej określeń związanych z innymi narodami. Połącz je ze znaczeniami.

1.	siedzieć po turecku		dyskretnie opuścić spotkanie
2.	czeski błąd		coś niezrozumiałego
3.	wyjść po angielsku	*1.*	siedzieć ze skrzyżowanymi nogami
4.	chińszczyzna		błąd, który polega na przestawieniu liter lub cyfr

Uzupełnij zdania.

a. Ja się w ogóle nie znam na elektromechanice.
To, co do mnie mówisz to _____.

b. Źle zapisała datę w liście – zrobiła _____.

c. Usiadłam na dywanie _____.

d. Nie chciał zwracać na siebie uwagi, więc wyszedł _____.

ZADANIE 11

Oto kobiety, które zmieniły świat. Czyj to opis?

Kleopatra *Maria Skłodowska-Curie* *Rosa Parks* *Mary Shelley* *~~Coco Chanel~~* *Królowa Elżbieta II* *Maria Callas*

a. Projektantka mody. Była symbolem elegancji i dobrego stylu.
Coco Chanel

b. Chemiczka, która odkryła dwa nowe pierwiastki – rad i polon. Nazwa polon pochodzi od łacińskiego słowa *Polonia*, czyli Polska.

_____

c. Jest najdłużej panującą władczynią Wielkiej Brytanii.

_____

d. Najsłynniejsza śpiewaczka operowa.

_____

e. Panowała w Egipcie. Podobno była piękną kobietą. Została sojuszniczką Juliusza Cezara.

_____

f. Jej protest rozpoczął walkę o równe prawa dla czarnoskórych Amerykanów.

_____

g. Autorka opowiadania o potworze doktora Frankensteina.

_____

ZADANIE 12

Większość nazw europejskich krajów to rzeczowniki rodzaju żeńskiego. Wypisz pozostałe. Określ ich liczbę i rodzaj. Ułóż z nimi zdania.

Włochy: liczba mnoga, rodzaj niemęskoosobowy
Co roku spędzam wakacje we Włoszech.

ZADANIE 13

Przeczytaj opisy europejskich miast. Wpisz ich nazwy. Wszystkie są rzeczownikami rodzaju żeńskiego.

Stolica Polski to *Warszawa*.

Stolica Rosji to _____.

Stolica Słowacji to _____.

Stolica Czech to _____.

Stolica Danii to _____.

Stolica Belgii to _____.

Stolica Albanii to _____.

Stolica Portugalii to _____.

Miasto we Włoszech, które zwiedza się pływając kanałami– _____.

Miasto w Hiszpanii, które słynie z niezwykłej architektury i klubu piłkarskiego – _____.

ZADANIE 14

Do tworzenia żeńskich nazw służy formant –ka. Utwórz żeńskie formy od podanych rzeczowników rodzaju męskiego. Czy widzisz jakieś reguły?

nauczyciel – *nauczycielka*

architekt – _____

poeta – _____

artysta – _____

lekarz – _____

malarz – _____

paleontolog – _____

psycholog – _____

dietetyk – _____

polityk – _____

prawnik – _____

przewodnik – _____

Uwaga:

sprzedawca – _____

władca – _____

ZADANIE 15

Żeńskie imiona w języku polskim często mają kilka form. Dopisz je do podanych imion.

Anna – *Ania*

Hanna – _____

Zuzanna – _____

Joanna – _____

Małgorzata – _____

Zofia – _____

Alicja – _____

Aleksandra – _____

Barbara – _____

Urszula – _____

Maria – _____

Julia – _____

ZADANIE 16

W języku polskim rzeczowniki w rodzaju żeńskim zwykle kończą się na literę –a. Jednak nie wszystkie. Podkreśl te, które są rodzaju żeńskiego.

powieść	dłoń	brew	bogini
stół	spodnie	kość	gość
ołówek	rzecz	Wenus	ość
sprzedaż	radio	złość	mistrzyni
wolność	łoś	wychowawczyni	wiadomość
smutek	gospodyni	krew	jesień
przyjaźń	koń	Białoruś	wrzesień
baśń	kradzież	kwiecień	
pieprz	noc	sprzedawczyni	
sól	mysz	muzeum	

Ułóż 5 zdań z wybranymi rzeczownikami rodzaju żeńskiego.

Wypisz z ramki rzeczowniki, które mają także formy w rodzaju męskim.

gospodyni - gospodarz

ZADANIE 17

W Poznaniu znajdują się bardzo ciekawe muzea. Połącz ich nazwy z opisami. Dopisz ich adresy.

adres		nazwa muzeum		opis
	1.	Muzeum Literackie Henryka Sienkiewicza		Obejrzysz tam np. zabytkowe fortepiany.
Stary Rynek 41/2	2.	Rogalowe Muzeum	*1.*	Znajduje się tam kolekcja książek laureata Nagrody Nobla.
	3.	Muzeum Archeologiczne		Obejrzysz tam kolekcję XIX-wiecznych sukien.
	4.	Muzeum Narodowe		Ekspozycja pokazuje historię protestu poznańskich robotników.
	5.	Muzeum Instrumentów Muzycznych		Zobaczysz tam zbiory archeologiczne nie tylko z Wielkopolski, ale też z Afryki.
	6.	Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956		To jedyne muzeum w Polsce poświęcone ziemniakowi.
	7.	Poznańskie Muzeum Pyry		Możesz tam obejrzeć pokaz pieczenia najsłynniejszych poznańskich słodyczy.
	8.	Muzeum Historii Ubioru		Możesz tam podziwiać dzieła malarskie, które powstały w różnych epokach.

ZADANIE 18

Które z muzeów chciałbyś/chciałabyś odwiedzić najbardziej? Dlaczego?

ZADANIE 19

Które z muzeów jest najbliżej twojego domu?

Opisz najkrótszą trasę, którą możesz do niego dojść.

Opisz najkrótszą trasę, którą możesz do niego dojechać.

ZADANIE 20

Julia Woykowska żyła w XIX wieku. W których poznańskich muzeach dowiesz się czegoś na temat czasów, w których żyła?

Muzeum Historii Ubioru
Dowiem się, jak ubierali się ludzie w XIX wieku.

ZADANIE 21

Czy znasz słownictwo związane z muzeum? Znajdź 9 słów.

eksponat
kasa
ekspozycja
sala
szatnia
zbiory
przewodnik
bileter
kasjer

D O P W E K S P O Z Y C J A H O P W
M I S D E K S P O N A T I L E R O B I
A K A S A K O P A S Z A T N I A M
B I W A P R Z E W O D N I K O C Z
K A S J E R O S Z E R T A O P U L
J O K A R T E R O W N I K O S W U
K O G E R S Z B I O R Y J I O C E Z
W A K E E R O R S A L A M A D E R
A D E R T J O M I L O B I L E T E R

Bibliografia [dostęp online: 16.11.2020]:

Kirschke P., *Julia, co siadała po turecku. Pierwsza feministka w Poznaniu*, „Gazeta Wyborcza", 6.03.2020, online: https://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,105531,25753749,julia-co-siadala-po-turecku.html

Mazur N., *Święte i prowokatorki. Julia pali cygara i jeszcze całuje się z Antonim*, „Gazeta Wyborcza", 8.03.2013, online: https://poznan.wyborcza.pl/poznan/1,36001,13523870,Swiete_i_prowokatorki__Julia_pali_cygara_i_jeszcze.html

Szostak V., *Julia Woykowska. Kim była? I dlaczego budziła oburzenie poznańskich mieszczan?*, „Gazeta Wyborcza", 17.06.2018, online: https://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,36001,23544441,julia-woykowska-kim-byla-i-dlaczego-budzila-oburzenie-poznanskich.html

Szybowicz E., *Powrót emancypantki? W Bramie Poznania wystawa o Julii Woykowskiej*, „Gazeta Wyborcza", 27.04.2018, online: https://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,105531,23326336,powrot-emancypantki.html

Ekspozycja główna. Historia wyspy katedralnej https://bramapoznania.pl/ekspozycja-glowna